

Typografická pravidla

Pravidla pro grafickou úpravu textu. Jejich dodržováním snadno dosáhneme profesionálního vzhledu.

Proč je dodržovat?

- aby text vypadal dobře
- aby se dobře četl
- abychom se vyhnuli chybám v sazbě textu

Využití:

- psaní referátů
- příprava prezentací
- psaní seminárních a diplomových prací
- psaní životopisu a žádosti o zaměstnání

Volba písma

- V celém textu by se měl používat jen jeden font (střídání ruší čtenáře).
- Pro zvýraznění se používají různé řezy (**tučné**, *kurzíva*), které však nekombinujeme a používáme střídmě.

Nadpisy

- Pro nadpisy se v textovém editoru zásadně používají **style**. Díky nim mají odstavce jednotný vzhled a lze z nich automaticky vygenerovat obsah.

Mezery

- Mezi slovy je VŽDY jen JEDNA mezera. Sloupce nebo odsazení vytváříme pomocí tabulátorů, tabulek, zarážek.

Enter a odstavce

- V textovém editoru klávesa *Enter* ukončuje pouze odstavec (ne řádek). Počítač tak může nechat slova „přetékat“ přes konce řádků, když něco přidáme nebo smažeme.
- Delší text členíme do odstavců, které jsou zpravidla zarovnaný **do bloku**. První řádek každého odstavce **se odsazuje**.
- Upravený text by neměl obsahovat osamocené řádky – *sirotky* (poslední řádek odstavce vyjde na novou stránku) a *vdovy* (první řádek odstavce, který zůstal osamocen na předchozí stránce).

Interpunkce . , ! ? : ;

- *Tečka*, *čárka*, *vykřičník*, *otazník*, *dvojtečka* a *středník* se píší hned za slovo. Za nimi se píše jedna mezera. Končí-li věta zkratkou, píše se vždy jen jedna tečka.

Špatně: Já ,ty a on .My ne ! Řekni : proč ?

Správně: Já, ty a on. My ne! Řekni: proč?

Závorky

- Před levou závorkou se píše mezera, za ní ne. Před pravou se mezera nepíše, za ní ano.

Špatně: Nemám(a neměl jsem)psa.

Správně: Nemám (a neměl jsem) psa.

Uvozovky

- Uvozovky se píší těsně kolem uvozovaného výrazu. Před první uvozovkou a za koncovou uvozovkou se vynechává jedna mezera.

- Používáme „české“ uvozovky – první dole, druhá nahoře („“).

- Pokud do uvozovek vkládáme celou větu, píšeme druhé uvozovací znaménko až za znaménko interpunkční:

„Cílem našeho života je být šťastný.“

- V případě, že do uvozovek vložíme pouze jedno slovo nebo část věty, píšeme nejprve koncové uvozovky a poté vhodnou interpunkci:

Moje maminka vždy říkala, že „všechno bude fajn“.

Pomlčka (–), spojovník (-), mínus (–), lomítko (/)

- Na počítačové klávesnici je k dispozici znak, který je vydáván za pomlčku a zároveň za mínus. Ve skutečnosti není ani jedním zmíněným znakem, je to spojovník.

- **Spojovník** se používá pro slovní spojení (*nebude-li, červeno-modrý, česko-anglický, Brno-město*) a neohraničuje se mezerami.

- **Pomlčka** je o něco delší než spojovník. Používá se pro dělení slov na konci řádku. V některých případech se neodděluje mezerami (číselné rozsahy), avšak ve větě, kde nahrazuje čárku, je mezerami od okolních slov oddělována. V tomto případě některé editory automaticky znak spojovník nahrazují znakem pomlčky.

- **Lomítko** se sází bez mezer (v jednotkách i jako označení rozsahu let).

Spojovník: nebude-li, červeno-modrý, Frýdek-Místek, play-off

Pomlčka: 1939–1945, strana 23–26, tato kniha – vydaná ještě před válkou – je velmi kvalitní

Pokud je alespoň jedna položka složena z více slov, pro lepší čitelnost píšeme pomlčku s mezerami před i za ní (např. 1. 1. 2010 – 31. 12. 2020)

Mínus: 100 – 25 = 75

Lomítko: 3/5, 2019/2020, 10 km/h

Tvrdá mezera

- Tvrdá (nezlomitelná) mezera zabraňuje zalomení řádku na nevhodném místě.

- **Používá se:**

- mezi číslem a jednotkami
- v zápisu data
- oddělování tisíců (tisíce však rozhodně neoddělujeme v zápisu roku)
- za zkratkami jmen

- Zápis v textových editorech: **CTRL + SHIFT + mezera**

- V příkladech je umístění tvrdé mezery vyznačeno podtržítkem:

Jednotky: 24_kg

Datum: 1._ledna, 1._1._2022

Čísla: 2_000_000

Zkratky: J._A._Komenský

Procenta, znaménko krát

- Sazba znaku procent za číslem bez mezery značí přídavné jméno. Tj. 8% znamená osmiprocentní, zatímco 8 % čteme „osm procent“. V druhém případě dáváme před znak % tvrdou mezeru. Podobně se zapisuje 8bitový a 8 bitů.

- V případě matematických operací oddělujte znaménko *krát* z obou stran mezerou (např. $6 \times 3 = 18$). Pokud ale zapisujete, že se něco opakuje několikrát, pak sázejte krát bez mezery (např. 3x).

Psaní předložek a spojek

- Předložky ani spojka „a“ by se neměly vyskytovat osamoceně na konci řádků. Proto před ně vkládáme tvrdou mezeru (*v_pondělí, s_maminkou, bez_práce, a_vzhledem k tomu...*).

Číslovky

- Malé číslovky se v textu vypisují slovy (*jedna kniha, devět rohlíků*).

Tři tečky

- Tři tečky jsou takzvaná výpustka. Jsou vždy přesně tři. Editor je může automaticky nahradit speciálním znakem (znak tři tečky).

Viz

- *Viz* je české slovo – sloveso *podívej se*. Proto se za ním nepíše tečka (není to zkratka!).

Datum a čas

- Číselné datum působí nejlépe, když ho zapíšeme vzestupně – den, měsíc a poslední rok (2. 8. 2020, 2. srpna 2020). Datum zapisujeme s mezerami za tečkou.

- Pokud chceme datem vyjádřit „od–do“, používáme pomlčku bez mezer. Jestliže jsou okolo pomlčky víceslovné výrazy, píšeme ji pro lepší čitelnost s mezerami z obou stran (1.–13. listopadu, 1. ledna – 31. prosince 2019)

- Časové údaje v hodinách a minutách oddělujeme tečkou nebo dvojtečkou bez mezer (7.30 i 7:30).

- Slova *hodina, minuta* a *sekunda* krátíme mezinárodními značkami *h, min, s* nebo českými zkratkami *h., hod., min.* (např. 8 h, 8 h. i 8 hod.; 30 min i 30 min.). Zkratku pro sekundu vždy píšeme bez tečky (např. 15 s).